

361

Gener 2013 • revista mensual
Any 33è • PVP 3,00 €
edita Fundació Roca i Galès

cooperació

CATALANA

Dècada cooperativa

Les nostres cooperatives: **Agrícola Falset-Marçà.**

Entrevista: **Eduard Escrich, expert en oli d'oliva verge extra.**

ISSN 1133-8415

9 771133 841150

*Referent
Cooperatiu Català en
Prevenció de Riscos
Laborals*

*Nou servei
Vigilància
de la Salut*

*Totes les especialitats
preventives.
A tot Catalunya*

SePrA
servei de prevenció

www.sepra.cat

T. 93 457 41 45
Trinxant 98-100, 08026 Barcelona sepra@sepra.es

Servei de Prevenció Aliè acreditat en totes les especialitats (SP-063-B)

"... Incertesses, dubtes, problemes...?"

LLUITEM PLEGATS!!

· ESPECIALISTES EN COOPERATIVES ·

GABINET JOAN JOSEP GONZÀLEZ, S.L.

- Planificació i Gestió Comptable
- Declaració Impost de Societats
- Estudis Econòmics de Viabilitat i Plantejament de futur
- Control Pressupostari
- Diagnòstic econòmic, financers i de sistemes de control de la Cooperativa
- Assistència de Membres de les Comissions de Vigilància i Junes Rectores
- Consultes sobre problemàtica econòmica, comptable i fiscal

GONZALEZ & CIA AUDITORS
AUDITORES CENSORES JURADOS DE CUENTAS

- Auditores de Comptes Anuals
- Auditories i Revisió dels Comptes
- Projectes de Fusió i Escissió
- Auditoria de Gestió
- Informes especials

Pensem com tu. La feina,... ben feta.

GIRONA 38 1ª 1ª · 08010 BARCELONA · Telèfon 93 265 35 05 Fax 93 232 56 13
e-mail: gjjg@gonzalezauditores.com

“un servei jurídic compromès i de qualitat”

 Col·lectiu Ronda
ASSESSORIA JURÍDICA LABORAL ECONÒMICA SOCIAL

Barcelona - Cerdanyola - Granollers
Mataró - Mollet del Vallès - Rubí
despatxos associats:
Girona - Lleida - Tarragona - Tortosa - Vilafranca del P.

www.cronda.coop
crondaweb@cronda.coop

Cooperativisme i economia social

- Assessorament integral a cooperatives, associacions, fundacions i altres entitats d'economia social
- Autoocupació i plans d'empresa
- Consultoria i auditoria
- Mediació en conflictes societaris

Drets de les persones i els col·lectius

- Dret civil, penal i administratiu
- Dret de família
- Separacions, divorcis
- Danys i perjudicis
- Accidents de circulació i de treball
- Arrendaments
- Dret fiscal
- Habitatge, urbanisme i medi ambient
- Estrangeria
- Violència de gènere

Defensa dels treballadors/es

- Assessorament laboral i Seguretat Social
- Acomiadaments
- Reclamacions
- Dret sindical
- Regulació d'ocupació
- Negociació col·lectiva
- Pensions
- Accidents i prevenció de riscos laborals
- Malalties professionals
- Plans de pensions

SUMARI

4 / TORNAVEUXavier Trias i Vidal de Llobatera,
metge i Alcalde de Barcelona**5 / EDITORIAL**

Dècada cooperativa

6 / EL NOSTRE MÓN

Agnès Giner

9 / COOPERATIVES DE CATALUNYAUn cicle de debats orientat a les
empreses cooperatives del segle XXI
Confederació de Cooperatives de Catalunya**10 / LES NOSTRES COOPERATIVES**Cent anys de vida i lluita a la
Cooperativa Agrícola Falset-Marçà
Pep ValenzuelaLa Cooperativa Agrícola de Falset-
Marçà va celebrar els seus cent anys
el passat 12-12-12. Parlem de la
seva història i les seves lluites, però
sobretot del seu futur.**13 / ÍNDEX 2012**Índex per matèries. Del gener
al desembre del 2012
Cooperació Catalana**17 / ENTREVISTA**Eduard Escrich, director del Grup
Multidisciplinari per a l'Estudi del
Càncer de Mama de la UAB
Montse Pallarès**20 / PREMIS FRG 2012. GUANYADOR
DEL PREMI ALBERT PÉREZ-BASTARDAS**De l'Empordà a Barcelona. Reflexions
a la vora d'un foc
J. Víctor Gay i FriasL'article guanyador del 16è Premi Al-
bert Pérez-Bastardas, d'articles sobre
medi ambient i educació ambiental,
reflexiona entorn dels efectes dels
devastadors incendis esdevinguts
l'estiu passat a l'Empordà.**24 / OPINIÓ**La cooperativa Arrossaires del Delta
de l'Ebre ha aconseguit l'adjudicació
de la marca Nomen
Esteve Puigferrat.**25 / PENSEM-HI**Ho hem d'aconseguir
Santos Hernández**26 / BIBLIOTECA**Donació
Retalls
Elisenda Dunyó

CRÈDITS

Editora Fundació Roca i Galès **Redacció i Administració** Aragó, 281, 1r 1a 08009 Barcelona
Tel. 93 215 48 70 - Fax 93 487 32 83 - cc@rocagales.org - www.rocagales.org **Coordinació**
Agnès Giner. **Consell de Redacció** Josep Busquets, Miquel Corna, Enric Dalmau, Núria
Esteve, Raimon Gassiot, Agnès Giner, Joan Josep González, Miquel Miró, Ma. Lluïsa
Navarro, Joseba Polanco i Esteve Puigferrat. Els autors són responsables dels articles signats.
Ni la direcció de la revista ni els editors comparteixen per força les opinions que puguin reflectir els
textos aquí inscrits. **Foto portada:** Celler cooperatiu de Falset (Priorat) © BY - SA 3.0 ES.
Disseny, maquetació i impressió El Tinter, SAL (empresa certificada EMAS)
Dipòsit legal B-22.283/80 I.S.S.N. 1133-8415. Aquesta revista ha estat impresa sobre paper
certificat FSC® i amb tintes provinents d'olis vegetals

Amb el suport de:

Un parell de preguntes (que en són tres) a **Xavier Trias i Vidal de Llobatera** (Barcelona, 1946), metge i Alcalde de Barcelona

1

Què li sembla atractiu del cooperativisme?

El cooperativisme és un sector que genera ocupació en col·lectius amb dificultats d'accés al mercat de treball, com ara les persones amb risc d'exclusió, amb baixa qualificació o amb discapacitat. Malgrat el difícil context actual, les dades que tenim ens mostren que l'any passat l'economia cooperativa va continuar creixent: en un 7,02%. Aquest és un dels punts forts del cooperativisme: és sostenible fins i tot en situacions de crisi econòmica importants, i això, a causa, sobretot, del seu model d'organització, més just i transparent, i de l'alt compromís social que implica. El cooperativisme, sens dubte, és un gran actiu per al futur de la nostra economia i de la nostra ciutat.

2

Què no el convenç del cooperativisme?

No crec que el cooperativisme tingui cap inconvenient, sinó al contrari. L'economia cooperativa està sovint abocada a aconseguir els seus objectius socials i empresarials i es dedica menys al màrqueting que altres tipus d'empreses, de manera que no sempre tenen el reconeixement públic i dels mitjans que es mereixen. L'únic que crec que s'hauria de potenciar més és el coneixement de la població sobre les virtuts i els avantatges del cooperativisme, perquè si bé és cert que hi han cooperatives molt conegudes i admirades, en general el conjunt d'iniciatives i de projectes desenvolupats per les cooperatives encara no rep tot el reconeixement que mereix.

3

Per quin motiu l'Ajuntament de Barcelona es va adherir a l'Any Internacional de les Cooperatives?

A Barcelona, les cooperatives representen el 40,6% de tota l'economia social, i són gairebé un terç de totes les cooperatives a Catalunya. D'altra banda, la seva feina és un model de sostenibilitat i redistribució econòmica. És per això que l'Ajuntament es va adherir a l'Any Internacional de les Cooperatives: per mostrar el seu compromís per impulsar i reconèixer la gran aportació econòmica i social que les cooperatives fan al nostre entorn.

Dècada cooperativa

L'Aliança Cooperativa Internacional (ACI) és una organització independent, no governamental, que ofereix serveis a cooperatives de tot el món i aplega organitzacions cooperatives de cent països, les quals al seu torn donen feina a uns cent milions de persones. En la culminació de l'Any Internacional de les Cooperatives 2012 que al seu dia va ser proclamat per les Nacions Unides, l'Assemblea general de l'ACI s'ha proposat tirar endavant el projecte "Desafiament 2020" sobre la base dels guanys obtinguts per l'esmentat Any 2012, de tal manera que aquest hagi representat l'inici, no pas d'un bienni ni d'un lustre, sinó de tota una **Dècada Cooperativa** (2011-2020). L'objectiu del **Projecte Dècada Cooperativa** és aconseguir que l'any 2020 el model empresarial cooperatiu s'hagi consolidat a escala mundial com el model preferit per tothom,

com el tipus d'organització empresarial de creixement més ràpid i com el líder en sostenibilitat econòmica, social i mediambiental. El punt de partida d'aquesta decidida estratègia en pro d'un futur cooperatiu és el convenciment que la manera que tenen les empreses cooperatives de conduir l'activitat empresarial és la més adequada pel fet que es basa en la participació democràtica de les persones a través d'una propietat compartida, i també perquè aporta una més elevada sostenibilitat econòmica, social i mediambiental.

Per a poder avançar per aquest camí, ens cal reforçar cada dia més tres eixos clau: definir i consolidar més la identitat cooperativa, garantir marcs jurídics que donin suport al creixement de les cooperatives i obtenir capital fiable per a les cooperatives i provinent d'entitats gestionades per aquestes. ■

LA COBERTA/ El monumental celler cooperatiu de Falset continua sent la cara més visible de l'actual Cooperativa Agrícola Falset-Marçà, que el 12-12-12 va celebrar el seu centenari. Un segle cooperatiu, de futur anterior.
Foto: Celler cooperatiu de Falset (Priorat) © BY - SA 3.0 ES.

Gran assistència de públic a la presentació de la biografia de Josep Espriu

Vora un centenar d'assistents a la presentació de la biografia del cooperativista germà del poeta Salvador Espriu.

El passat 13 de desembre, la Sala d'Actes de l'Hospital de Barcelona va acollir la presentació de la biografia de Josep Espriu i Castelló, que ha estat editada per la Fundació Roca i Galès i Cossetània Edicions com a vintè volum de la col·lecció Cooperativistes Catalans.

Carles Torner, escriptor i professor de la Facultat de Comunicació i Relacions Internacionals Blanquerna de la Universitat Ramon Llull, va fer una càlida i afectuosa presentació de l'acte. La introducció va anar a càrrec de Joan Josep González, president de la Fundació Roca i Galès, i Antoni Gavalrà, director de la col·lecció. Entre el nombrós públic assistent hi havia el president del Grup Assistència; la presidenta de la cooperativa SCIAS; el director mèdic, el director gerent i altres càrrecs de l'Hospital de Barcelona; el director de Cossetània Edicions; i Santos Hernández, l'autor del llibre i amic personal de Josep Espriu.

Josep Espriu i Castelló (1914-2002) va consagrar la seva vida i obra a la medicina social mitjançant el seu somni del cooperativisme sanitari integral, va arribar a crear una xarxa de serveis mèdics i hospitalaris d'àmbit estatal, amb 21.000 metges socis cooperatius i 1,5 milions d'abonats, i va aconseguir que l'Aliança Cooperativa Internacional acceptés la seva filosofia com una branca del cooperativisme.

Més informació: www.rocagales.org. ■

Nou instrument de finançament per a les cooperatives de treball

La Federació de Cooperatives de Treball de Catalunya continua activant eines i atraient recursos al servei de les necessitats financeres de les cooperatives federades, a través de l'acció que vehicula la Fundació Seira.

El Grup d'Inversors Cooperatius, SL (GICOOP) és la nova societat d'inversions en cooperatives per al tram dels 20.000 als 150.000 euros. GICOOP es constitueix amb un capital compromès d'1.250.000 euros, ampliables, segons necessitats, fins als 4 milions d'euros.

La societat d'inversions es va constituir el passat novembre amb la participació d'inversors privats i la Fundació Seira. El principal instrument d'inversió de GICOOP serà el títol participatiu, però també es planteja desenvolupar altres productes, com ara els títols a llarg termini o qualsevol que contribueixi a millorar la solvència de les empreses cooperatives mitjançant l'aportació de capital de confiança.

Es tracta d'inversions a risc a llarg termini (5-10 anys), amb instruments de quasi capital, adreçades a empreses cooperatives amb projectes empresarials ambiciosos, liderats per un equip competent de persones, que generin ocupació, necessitin una inversió a llarg termini i tinguin dificultats per a accedir al finançament. Poden ser cooperatives de creació recent o en procés de creixement. Però també societats mercantils controlades per cooperatives que siguin necessàries per al desenvolupament d'aquestes, o altres fórmules societàries cooperativitzables, com ara la successió de l'empresa familiar.

Més informació: www.cooperativest treball.coop, www.fundaciouseira.coop. ■

Les cooperatives de ferreters Cofac i Cifec acorden fusionar-se

El passat 9 de novembre, els consells rectors de les cooperatives Cofac i Cifec van signar, a la seu social de Cifec, l'acord de fusió entre les dues cooperatives, una decisió que haurà de ser ratificada per les respectives assemblees. Previsiblement aquesta fusió serà efectiva al començament del 2013.

La fusió dona com a resultat una nova cooperativa amb més de 340 socis i 445 punts de venda, amb una facturació conjunta estimada de 107 milions d'euros i amb implantació a Castella - la Mancha, el País Valencià, Andalusia, Extremadura, Catalunya, el País Basc, Castella i Lleó, Cantàbria, les Illes, l'Aragó, la Rioja, les Canàries i Madrid.

Més informació: www.cofac.es, www.cifec.es. ■

Durant el 2013 continuarà l'impuls de l'Any Internacional de les Cooperatives

La Aliança Cooperativa Internacional (ACI) està molt orgullosa de l'èxit del seu primer objectiu per a l'Any Internacional de les Cooperatives: augmentar el coneixement públic sobre les cooperatives com un model empresarial seriós, enfocat als valors i principis i controlat pels seus mateixos membres, tot aprofitant els canals de comunicació dels seus membres amb el públic per promoure una imatge comuna –el logotip i l'eslògan de l'Any Internacional de les Cooperatives– i sorprendre l'opinió pública general.

Al llarg del 2012, el logotip va figurar en tota mena de publicacions, butlletins, revistes i anuncis, i també en tota mena d'objectes de marxandatge; fins i tot va onejar al cim de l'Everest. L'ACI valora tot això com un gran èxit i, de fet, ara valora si convé estendre l'ús de la imatge comuna creant una imatge que recordi a l'Any Internacional, però en aquest cas per a la Dècada Cooperativa.

L'any 2012, l'ACI també va posar la base per a una estratègia digital reeixida per sensibilitzar el públic sobre el primer domini cooperatiu a Internet, el .coop, potenciant-ne l'expansió i preparant l'arribada de la marca digital per tecnologia en línia i mòbil per a les cooperatives i els cooperadors.

Un altre objectiu per a l'Any Internacional de les Cooperatives va ser augmentar el coneixement dels responsables de les polítiques. L'ACI també considera bons els resultats en aquesta àrea, sent el més important la inclusió de les cooperatives en el text que l'estiu passat es va elaborar a la Conferència sobre el Desenvolupament Sostenible de les Nacions Unides "Rio + 20". És un document clau perquè estableix les cooperatives com un actor molt valuós en les discussions sobre sostenibilitat, que constitueix una de les estratègies més importants del Projecte Dècada Cooperativa de l'ACI.

Finalment, durant el 2012, l'ACI ha engegat el World Co-operative Monitor, un relançament del seu Informe Global 300. Es tracta d'una ampliació de la base de dades a dues mil cooperatives, un model estadístic que fa referència a la mida i l'impacte laboral i social de les cooperatives més grans –una mida no només basada en el volum de negoci– amb l'objectiu de donar més visibilitat a les cooperatives. El 2013 l'ACI vol augmentar-la fins a cinc mil cooperatives. ■

Nova entitat financera cooperativa

La integració de Fiare a la Banca Popolare Etica dóna pas a una nova banca cooperativa per a l'economia social.

La presentació de la nova entitat financera cooperativa que estarà plenament operativa el setembre del 2013, quan culmini el procés d'integració de Fiare a la Banca Popolare Etica, va tenir lloc a principis de desembre a la seu de la Federació de Cooperatives de Treball de Catalunya i la Fundació Seira.

Una vintena de persones representants d'empreses cooperatives van assistir a la presentació de la nova cooperativa financera, que va anar a càrrec de Gabriele Gliuletti, director comercial de Banca Popolare Etica, i Juan Garibi, director general de Fiare. Gliuletti i Garibi van assegurar que la nova entitat podrà operar a casa nostra amb tota l'operativa i els serveis financers propis d'una entitat financera, però amb els criteris de rigor i transparència que caracteritzen la banca ètica.

La integració de Fiare a la Banca Popolare Etica no suposarà només la disposició de diferents serveis bancaris, sinó també "la transnacionalització de les bases socials de totes dues d'entitats", un dels elements fonamentals d'aquest projecte de banca ètica. Estar a prop de les entitats que treballen en el dia a dia és la millor manera de ser una eina bancària al servei del tercer sector. Amb la integració, les 3.200 persones sòcies de Fiare se sumaran a les més de 39.000 que té actualment la principal cooperativa de crèdit en banca ètica a escala europea. Banca Popolare Etica, amb gairebé quinze anys de recorregut, té un capital social de 40 milions d'euros i gestiona un volum d'actius i passius de 800 milions d'euros.

Més informació: projectefiare.wordpress.com,
www.bancaetica.com. ■

Lliurament dels Premis FRG 2012

La ja tradicional cita dels patrons, personal i amics de la Fundació Roca i Galès amb els guanyadors dels Premis sobre història del cooperativisme, medi ambient i educació ambiental, i benestar social i amb el moviment cooperatiu va tenir lloc el 20 de desembre a la Sala d'Actes de la Fundació.

Davant una quarantena llarga de persones, Joan Josep González, president de la Fundació, va donar la benvinguda als guanyadors dels Premis Fundació Roca i Galès 2012 i el públic assistent. Després de la lectura del veredict dels Jurats, es van lliurar els guardons i dels guanyadors dels primers premis van dir unes paraules. L'acte va acabar prenent tots els assistents un copa de cava cooperatiu.

Els Premis Fundació Roca i Galès 2012 han estat atorgats a:

XXI Premi Jacint Dunyó, d'articles periodístics sobre cooperativisme:

1r premi: "L'economia social com a motor de creixement: ¿Pot esdevenir Catalunya el Quebec d'Europa?", de **Jordi Valls**.

2n premi: "Una nova font de cooperativisme. Dels pioners de Rochdale a la cooperació 2.0", d'**Ivan Miró**.

VXI Premi Albert Pérez-Bastardas, d'articles sobre medi ambient i educació ambiental:

1r premi: "De l'Empordà a Barcelona. Reflexions a la vora d'un foc", de **J. Víctor Gay**.

2n premi: "Els cops del mercat al medi ambient", de **Txiqui López**.

V Premi Benet Vigo, d'articles sobre benestar social:

1r premi: desert.

2n premi: "El 0,7%, a la nòmina. Recursos solidaris en temps de crisi", de **Txema Castiella**.

Seràn publicats successivament a *Cooperació Catalana* tots els articles guanyadors, i també, segons el criteri del Consell de Redacció de la revista, alguns dels finalistes. ■

Un cicle de debats orientat a les empreses cooperatives del segle XXI

Confederació de Cooperatives de Catalunya

Amb motiu de la celebració de l'Any Internacional de les Cooperatives, proclamat per l'ONU per al 2012, la Direcció General d'Economia Social i Cooperativa i Treball Autònom, amb la col·laboració de la Confederació de Cooperatives de Catalunya, va organitzar, de l'abril al novembre, un cicle de debats cooperatius centrats en diversos temes d'interès socioeconòmic i conduïts per ponents de reconeguda trajectòria en els seus camps professionals: Antonio Cancelo, Oriol Amat, Salvador Alemany, Josep Santacreu, Gorka Knörr, Ramon Tremosa i Cristóbal Colón.

Els àmbits tractats en els debats permeten que les empreses cooperatives tracin una trajectòria estratègica sostenible per convertir-se en un referent en la nova economia, en la qual l'activitat econòmica, com a element de generació de riquesa, sigui una cosa diferent de la mera acumulació de diners. Les cooperatives han de fer valer el seu paper d'empreses generadores de productes i serveis que generen riquesa en l'economia real a través del mercat per satisfer les necessitats de les persones, ja que només amb empreses eficients farem sostenible l'estat del benestar.

L'eficiència empresarial, doncs, passa per reformular la manera com es desenvolupen els eixos de la territorialitat, la democràcia, el finançament i les persones amb qui ens relacionem, tenint present que la cooperativa és un mitjà al servei dels socis i no pas un fi per si mateixa.

Sobre aquests eixos, tots els ponents van coincidir en la importància de redefinir la territorialitat de la nostra activitat econòmica, tant per superar les barreres del creixement

empresarial com per contribuir a la reactivació econòmica de Catalunya i, per tant, de la societat catalana. Un element de territorialitat pot ser potenciar la internacionalització de les empreses com a aposta clau per sobreviure en el context del món globalitzat.

Tanmateix, cal dir que cadascun dels dos vessants de l'empresa cooperativa (l'empresarial i el cooperatiu), com en qualsevol empresa, requereix una certa dimensió –no pas quant a grandària, sinó a capacitats– que permeti fer efectiu el creixement. I alhora cal que hi sumem més factors, que són els que ens permetran no només créixer, sinó també ser sostenibles en les formes i en el temps: incorporar polítiques de responsabilitat social, ser prudents, controlar els costos, fer brotar l'avantatge competitiu, treballar per la qualitat dels productes, apostar per les persones i la professionalitat, cooperar entre empreses i invertir en recerca més desenvolupament (R + D).

Si analitzem el nostre entorn, podem copsar que l'impacte de la globalització econòmica, que és imparabile, brinda grans oportunitats. El nostre territori té verdares potencialitats per a contribuir, de manera natural, al creixement econòmic i al sorgiment de noves empreses. Ens referim a les possibilitats logístiques que té l'esperat corredor del Mediterrani, els ports catalans i l'eix ferroviari: una porta important per al creixement de l'economia catalana tant en l'àmbit internacional com en el nacional. I cal sumar-hi els actius valuosíssims de què disposem com a país per a ser permanentment competitiu al món: la situació geogràfica del nostre país, la capacitat productiva i

innovadora dels nostres ciutadans i el tarannà lluitador i de supervivència del conjunt de la nostra societat. En el camí treballar pel futur, hem de ser conscients que les empreses del segle XXI tenim l'obligació ètica d'assumir un gran protagonisme com a actors econòmics i socials.

D'una banda, l'empresariat, acompanyat d'una actitud d'empènyer cap endavant, ha d'aportar-hi projectes i actituds, els talents, els elements físics i la capitalització que aquests requereixin. I de l'altra, caldrà dotar els projectes d'ànima, ja que els valors morals i ètics i les actituds humanitàries són els actius potencials que permeten un desenvolupament fet d'acord amb les exigències de solidaritat global que reclamen els nous temps.

Finalment, tot i assumir la nostra part de coresponsabilitat com a ciutadans en la reactivació econòmica, també proclamem que calen mesures institucionals d'estímul, de gestió d'expectatives, de proactivitat en la inclusió activa de persones excloses, així com d'impuls en la demanda i els recursos per a la col·laboració entre la iniciativa pública i la privada. A més, per a desenvolupar amb èxit les empreses del segle XXI, cal que les escoles de negocis transmetin els valors del cooperativisme i la forma cooperativa, i també que als factors clàssics de producció: terra, capital i treball, s'incorpori un quart factor: el model de gestió, que és l'element específic que aporta el cooperativisme i el que, indubtablement, determinarà el futur.

Esperem que aquesta reflexió, que recull les principals conclusions dels debats realitzats, contribueixi a dibuixar el nou paradigma empresarial en què les cooperatives han de ser motor econòmic imprescindible. ■

Cent anys de vida i lluita a la Cooperativa Agrícola Falset-Marçà

Pep Valenzuela
Ex-Libris, Sccl

L'Enriqueta i en Joan esperen a l'andana d'una estació molt gran i bastant atrotinada que el viatger poc informat no podia imaginar al bell mig d'una terra “molt verge encara”, com ha pogut comprovar mirant per la finestra del comboi i com després li recordarà la mateixa Enriqueta Muntané Barceló, sòcia i activista de la Cooperativa Agrícola Falset-Marçà. I és que, de fet, només el 37% de la superfície de la comarca, el Priorat, és terra conreada. Les mines de Bellmunt (plom) van tancar a finals dels anys seixanta, i l'activitat industrial és gairebé insignificant; només Falset, la capital, té una important activitat en serveis.

Ens n'informa en Joan Salvador Vernet Peña, membre de la junta rectora de l'Agrícola Falset-Marçà —que farà cent anys el dia 12 del 12 del 2012— i president de la Cooperativa Molí de la Mola. Una llarga història que començà a Marçà amb la creació d'una cooperativa “dels pobres”, els petits propietaris “la majoria”, que havien de defensar-se dels abusos en els preus i la qualitat per part dels comerciants; una tasca més, per cert, que s'havia de fer en acabar la jornada de treball. El primer producte va ser el vi; després, la fruita seca i l'oli. “Era molt difícil fer la cooperativa, era més feina i responsabilitats”, subratlla en Joan, “però viure i treballar sense aquesta, al final era ben pitjor”. Hi han hagut moments de tot; assenyalava que “hi van haver problemes d'un cert «presidencialisme» per confiar massa i deixar fer als treballadors de la cooperativa, que de vegades es deixaven portar pel comerciants i decidien sense consultar”. I és que “és molt difícil assumir plenament el que vol dir ser cooperativista, els seus princi-

P.V.

pis ideològics”. Però el resultat va ser bo; fins els “rics”, les poques “cases grans”, van decidir crear la seva cooperativa. En acabar la guerra, les “autoridades competentes” obligaren a fusionar les dues cooperatives i van imposar que el president havia de ser algú de la cooperativa dels rics. Per sort, “va ser un tipus conciliador i va saber fer la feina; i, malgrat les circumstàncies, va saber i voler mantenir un funcionament democràtic”.

D'una manera molt rústica (vinga, va: ivi a granel d'alta graduació i molt de taní!; “ni sabíem que existís el vi embotellat”), les coses van funcionar. Però cap als anys 1970 el vi embotellat va començar a guanyar terreny, i “aquí no s'havia previst això i no s'acabava d'entendre, tot i que els veïns de Capçanes sí que ho van veure ràpid i ben aviat van començar a treballar amb nous criteris”. Als vuitanta, tot i això, es mantenia la dinàmica: vi a granel, fins que va aparèixer l'empresa Torres,

del Penedès, que comprava la verema directament. “Com que pagaven relativament bé i hi havia relativa bonança econòmica, a curt termini no van anar malament del tot, però van endarrerir molt l'entrada al món de la botella i fer les inversions necessàries quan es podia. Allò va augmentar la gravetat del nostre desfament: iva ser l'última castanya!” En el canvi de dècada, allò ja no s'aguantava: “Ens vam trobar que s'abandonava la producció, que molts joves marxaven, i dels que es quedaven, no pocs van anar treballar a la construcció.” Mirant a Capçanes, que se'n sortien molt bé, i aprofitant el boom del Priorat, “vam decidir que calia fer un canvi radical; treballàvem molt rudimentàriament, amb equips i instal·lacions molts vells i obsolets, i no podíem respondre ni mínimament a una demanda i perspectives que començaven a créixer sense modernitzar-nos molt. Això va empènyer també a aproximar-nos les dues coopera-

tives, la de Marçà i la de Falset, tot i l'antagonisme històric entre els dos pobles, amb un acord inter-cooperatiu i una única inversió conjunta”.

Cap a l'any 1995, començaren les inversions de debò i s'accelerà i intensificà el “festeig” amb Falset, mols conscients que la unió fa la força, i aquí ja eren ben bé al camí d'un creixement important que no ha parat fins fa poquet.

“Com vam resistir els anys previs? Doncs perquè lo pagès és molt estalviador. Acostumats a no tenir salari a final de mes, fem servir els diners d'una altra manera. És conservador”, matisa l'Enriqueta, “però conservador no pas ‘carca’, sinó dels de ‘guardar una poma per a la set’, o sigui, ‘previsor’; la cooperativa és la seva empresa.” Va ajudar també a sobreviure el canvi de conreu: de vinya per ametllers, ja que l'ametlla “anava molt bé de preu llavors”, afegeix en Joan. Pel que fa a les inversions per al pla de reestructuració, van comptar amb els fons de la Comunitat Europea, ajuts que “van ser molt importants”.

La fusió efectiva de les dues cooperatives –la primera fusió de cooperatives vitivinícoles de Catalunya– va tenir lloc l'any 2000 i marcà l'inici d'un nou cicle, amb una junta més jove, per sota dels cinquanta anys d'edat de mitjana, i amb formes de gestió més empresarial i de treball, en general,

“Lo pagès és molt estalviador. Acostumats a no tenir salari a final de mes, fem servir els diners d'una altra manera”.

més adients, professionalitzant tot el treball i la gerència. Va molt important ser la contractació d'un enòleg professional. Fins llavors havien tingut els “bodeguers”, que feien el que la tradició i l'experiència pròpia els indicava. Això ja els portà a un altre món: “Els nostres vins agafaven volada”, expliquen amb orgull en Joan Vernet i l'Enriqueta, els de Denominació d'Origen Montsant, creada el 2002 i avui la denominació d'origen emergent més important de l'Estat espanyol, vins amb una personalitat ben característica, dels quals el garnatxa i el carinyena són les varietats principals, les més característiques de la comarca. “No vam aconseguir arribar a un acord per poder entrar a la D.O. Qualificada Priorat; no ens hi van voler, i nosaltres no volíem continuar amb la denominació general «Tarragona subzona Falset». Al final, va ser un èxit total.” L'Agrícola Falset-Marçà té cent trenta socis productors i tres-

cents no productors, tot i que la majoria ho han sigut i ara estan jubilats, o bé són familiars de productors. Treballa el vi i l'oliva (per a consum propi i per vendre a les agrobotigues de la Cooperativa) i també amb la fruita seca. Tenen una secció de crèdit que “ha ajudat moltíssim en tots aquests anys per a tantes coses, fins i tot per resoldre problemes familiars; la cooperativa és com si fos lo seu banc: reben la pensió per aquí”. “El president”, matisa en Vernet, “és ara una figura més aviat institucional, sense responsabilitats executives, tot i que les decisions es prenen per acord de junta rectora. Lo gerent, mentrestant, sí que exerceix molt, i ha de ser un bon tècnic, preferiblement soci”. I passa el mateix amb l'enòleg. Treballen amb llibertat d'acord amb les decisions de la junta i rendint comptes periòdicament. Ara, “l'enòleg és el responsable a l'hora de la selecció del raïm: si ell no hi dona el vistiplau, el raïm que porten els socis no és acceptat”. Tenen també un assessor especial contractat, un economista: “Amb això tampoc no es pot jugar.” Completen l'organització la junta de vigilància o comissió de garanties i la comissió econòmica, que es reuneix cada setmana. De les necessitats de la secció d'oli, va néixer el Molí de la Mola, una cooperativa de segon grau formada per les cooperatives Falset-Marçà, Capçanes, Bellmunt i una Societat Agrària de Transformació de la Torre de l'Espanyol. Van invertir en un molí moderníssim amb capacitat per a moldre 3.000 kg/hora d'oliva. Compren l'oliva a cada soci, quasi tota arbequina, es fa una analítica de rendiment i qualitat, i si supera els mínims suficients, es dona com a bo el producte i passa a ser etiquetat com a D.O. Siurana. Es ven l'oli, en garrafa o ampolla, a les agrobotigues, i el soci productor pot comprar-lo a la seva cooperativa amb un descompte del 10% sobre el preu de mercat, ja que el Molí de la Mola no comercialitza. En un any normal, es molen entre 800.000 i 1 milió de quilograms. El Molí treballa

també per a altres cooperatives, com ara la dels Guiamets, i per a particulars.

De raïm, es cull prop d'1.200.000 kg/any, que es transformen en unes 650.000 o 700.000 ampolles, la majoria de la marca Ètim, símbol de la cooperativa; i sempre en queda per a vendre'n a granel. S'elaboren vins de gamma alta, premiats i reconeguts arreu del món, però la major part del raïm és per a vins de gamma mitjana i els dits "de menú". De fruita seca, ametlla i avellana, en cullen uns 400.000 kg/any. Tot plegat, es genera un moviment de 5 a 6 milions d'euros l'any. L'oli i la fruita seca, pel fet de ser d'autoconsum i comerç de proximitat, han funcionat amb una altra dinàmica. Al mateix temps, la cooperativa té una capacitat de producció que supera les pròpies necessitats i fa "feinetes" per a tercers, com ara embotellar vins o arrendar locals o el que més amunt hem dit de l'oli.

Tot i l'èxit d'aquests anys, la crisi deixa marca en aquestes terres del sud-est del Principat. "S'ha produït una baixada gran de valor afegit", subratlla en Joan, "per la reducció de la demanda de gammes altes, i això ha comportat una caiguda de beneficis i haver de filar més prim a l'hora de pagar el raïm als socis; i així, més dificultats per a aquests socis a l'hora de cuidar les vinyes i producció". Però aquí trobem de nou la capacitat de resistència de les cooperatives. Perquè "és una de les millors, si no la millor: fórmules que existeixen per a fer visible lo treball de les persones i obtenir un rendiment econòmic com més ajustat millor", afirma l'Enriqueta. I perquè, assenyalava en Joan, "pot ajustar-se sense afectar tant el resultat final".

D'altra banda, els pagesos socis sempre han treballat com a assalariats per a altres. A més, afegeixen en Joan i l'Enriqueta, "alguns som sindicalistes i fa temps que venim discutint, parlant i lluitant contra injustícies, entre les quals hi han alguns dels efectes de la globalització; i proposant alternatives i veient coses com això del pa-

"El vi català és el quart en volum de consum a Catalunya [...] Hem de fer pedagogia, consumir producte cooperatiu amb totes les conseqüències".

gès multifuncional, de l'agricultor industrial, de la gestió del territori, de la sobirania alimentària". Tot i que "de cooperativista de debò no ho és tanta gent". I insisteixen: "Cal fer molta formació i treball en aquest sentit."

Creuen que sortirem bé de la crisi: "Som optimistes, però cal estar atents, fer una miqueta de pedagogia, de tu a tu: treballar molt la proximitat, les relacions productors/consumidors, treballant molt millor la cosa de la comercialització, en línia amb això que ara se'n diu "comerç just", clar, apropant lo màxim la cooperativa al consumidor final, prescindint en la mesura del que sigui possible d'intermediaris i distribuïdors, i que el consumidor sàpiga què hi ha al darrere del producte: la cooperativa i la seva funció social", rebla l'Enriqueta. I hi afegeix que la cooperativa té unes quantes agrobotigues (una

de les quals és en línia) funcionant i que van treballant molt bé, ja que venen moltíssim, i que estan volent obrir-ne de noves, també a Barcelona. "Fixa't", diu encara en Joan, "que el vi català és el quart en volum de consum a Catalunya. Si fos el primer, no tindríem prou producció per a cobrir la demanda." Per tant, assenyalava, "hem de fer pedagogia, consumir producte cooperatiu amb totes les conseqüències".

Si més no, l'experiència viscuda ha sigut molt important per a tota la gent dels dos pobles. La feina feta, liderada per la cooperativa, gent del poble, ha fet créixer un orgull de ser camperols i veïns d'aquesta terra. "Els socis reben periòdicament el butlletí informatiu amb els premis dels nostres vins, la nostra feina pel món, i la gent s'ho creu i se sent orgullosa de pertànyer a la cooperativa, i és així com tirem endavant." ■

Índex per Matèries 2012

de gener a desembre 2012

Matèria

Títol	Autor	Núm.	Mes	Secció	Pàg.
2012 Any Internacional de les Cooperatives					
Assemblea General de l'Aliança Cooperativa	Confederació de Cooperatives de Catalunya	350	Gener	COOPERATIVES DE CATALUNYA	9
2012, Any Internacional de les Cooperatives	Confederació de Cooperatives de Catalunya	353	Abril	COOPERATIVES DE CATALUNYA	9
Primer debat cooperatiu de l'Any Internacional de les Cooperatives	Confederació de Cooperatives de Catalunya	354	Maig	COOPERATIVES DE CATALUNYA	9
La visualització del cooperativisme	Confederació de Cooperatives de Catalunya	355	Juny	COOPERATIVES DE CATALUNYA	9-10
Debats cooperatius, les empreses d'alt creixement i les barreres que les limiten	Confederació de Cooperatives de Catalunya	356	Juliol-agost	COOPERATIVES DE CATALUNYA	9
La indústria cultural i creativa de Catalunya	Confederació de Cooperatives de Catalunya	359	Novembre	COOPERATIVES DE CATALUNYA	9
Cooperativisme als quatre vents	García, Jordi	355	Juny	2012.COOP	23
Missatge de l'Aliança Cooperativa Internacional (ACI)	Aliança Cooperativa Internacional	356	Juliol-agost	ALIANÇA COOPERATIVA INTERNACIONAL	13
Balanç social					
La responsabilitat social, sense màscara	Ribas, Jordi	359	Novembre	ECONOMIA SOLIDÀRIA	20-21
Benestar social					
L'accessibilitat universal, un valor social a l'alça d'un dret democràtic	Subirana, Meritxell	351	Maig	PREMIS FRG 2011 - 1R PREMI BENET VIGO	16-19
Consum responsable					
Per un consum responsable	Dalmau, Enric	354	Maig	RESPONSABILITAT SOCIAL	19-20
Cooperatives agràries					
La força del cooperativisme	Colat, Josep Pere	360	Desembre	COOPERATIVISME	23-24
Cooperativisme de crèdit					
Caixa d'Enginyers, 45 anys anticipant cooperativisme	Fernàndez, David	355	Juny	LES NOSTRES COOPERATIVES	11-13
Cooperativisme de segon grau					
Xarxa Gedi SCCL: el canvi de xip, el potencial del node	Fernàndez, David	350	Gener	LES NOSTRES COOPERATIVES	10-12
Uni.co: motor intercooperatiu	Fernàndez, David	353	Abril	LES NOSTRES COOPERATIVES	10-12
Cooperativisme de serveis					
Promar SCCL: peix de mar, terra endins	Valenzuela, Pep	360	Desembre	LES NOSTRES COOPERATIVES	10-12
Cooperativisme de treball associat					
Norai-Raval SCCL: amarrador cooperatiu	Fernàndez, David	351	Febrer	LES NOSTRES COOPERATIVES	10-12
Col·lectiu Ronda SCCL: quan el cooperativisme fa dret(s)	Fernàndez, David	352	Març	LES NOSTRES COOPERATIVES	10-12
Claraboia SCCL: zoom cooperatiu per enfocar el futur	Fernàndez, David	356	Juliol-agost	LES NOSTRES COOPERATIVES	10-12
Malea SCCL: la bona herba, que sempre creix	Fernàndez, David	357	Setembre	LES NOSTRES COOPERATIVES	10-12
Gabinet d'estudis Socials (GES), rigor professional a favor del compromís i la transformació social	Valenzuela, Pep	359	Novembre	LES NOSTRES COOPERATIVES	10-12
Tamaia, SCCL: desarmant la violència	Fernàndez, David	354	Maig	LES NOSTRES COOPERATIVES	10-12
Feines de casa: 7 dones i 30 anys fent net	Fernàndez, David	358	Octubre	LES NOSTRES COOPERATIVES	10-12
Vint-i-nou anys d'artesanía de qualitat: l'cooperativa Teixidors	Navarro, Ll. i Puigferrat, E.	351	Febrer	ECONOMIA SOCIAL	20-21
Cròniques d'actes					
Veredict dels Jurats dels Premis Fundació Roca i Galès 2012	Fundació Roca i Galès	360	Desembre	PREMIS FUNDACIÓ ROCA I GALÈS 2011	16
Economia cooperativa					
La Internacionalització de les cooperatives	Confederació de Cooperatives de Catalunya	351	Febrer	COOPERATIVES DE CATALUNYA	9

Matèria

Títol	Autor	Núm.	Mes	Secció	Pàg.
Les cooperatives en una economia en recessió	Confederació de Cooperatives de Catalunya	352	Març	COOPERATIVES DE CATALUNYA	9
La funció social de les cooperatives	Confederació de Cooperatives de Catalunya	357	Setembre	COOPERATIVES DE CATALUNYA	9
Les estadístiques cooperatives	Confederació de Cooperatives de Catalunya	358	Octubre	COOPERATIVES DE CATALUNYA	9
La innovació, factor clau per al futur empresarial de Catalunya	Confederació de Cooperatives de Catalunya	360	Desembre	COOPERATIVES DE CATALUNYA	9
Economia social					
El Quebec: territori cooperatiu	Sánchez, Sandra	358	Octubre	ECONOMIA SOCIAL	16-18
L'economia social com a motor de creixement: pot esdevenir Catalunya el Quebec d'Europa?	Valls, Jordi	360	Desembre	PREMIS FRG 2012 - GUANYADOR PREMI JACINT DUNYÓ	16-19
Editorial					
A recer del cooperativisme	Cooperació Catalana	350	Gener	EDITORIAL	5
Iniciativa cooperativa	Cooperació Catalana	351	Febrer	EDITORIAL	5
Primavera cooperativa	Cooperació Catalana	352	Març	EDITORIAL	5
#EnergÈtica cooperativa	Cooperació Catalana	353	Abril	EDITORIAL	5
Desenvolupament cooperatiu	Cooperació Catalana	354	Maig	EDITORIAL	5
Finances cooperatives	Cooperació Catalana	355	Juny	EDITORIAL	5
Les empreses cooperatives construeixen un món millor	Cooperació Catalana	356	Juliol-agost	EDITORIAL	5
Cooperativisme, alternativa a la crisi	Cooperació Catalana	357	Setembre	EDITORIAL	5
Persones cooperatives	Cooperació Catalana	358	Octubre	EDITORIAL	5
L'hora de les cooperatives	Cooperació Catalana	359	Novembre	EDITORIAL	5
Futur cooperatiu	Cooperació Catalana	360	Desembre	EDITORIAL	5
Educació ambiental					
Vençuts	Julien, Abel	353	Abril	PREMIS FRG 2011 - 2N PREMI APB	16-18
Les dones sàvies	Lacruz, Marta	350	Gener	PREMIS FRG 2011 - 1R PREMI APB	20-23
Empresa cooperativa					
Cooperatives d'alt creixement	Amat, Oriol i Perramon, Jordi	354	Maig	EMPRESA COOPERATIVA	15-18
Es reforça el dret a la capitalització dels socis treballadors de les cooperatives	Lara, Moisés	356	Juliol-agost	EMPRESA COOPERATIVA	24-25
Entrevista					
Jaume Cambra, apicultor	Pallarés, Montse	350	Gener	ENTREVISTA	17-19
David Pardo, director general de Federació Farmacèutica SCCL	Pallarés, Montse	351	Febrer	ENTREVISTA	13-15
Pere Estany, assessor d'hortofructicultors, cerealistes i productors de llavors	Pallarés, Montse	352	Març	ENTREVISTA	13-15
Joan Ramon Dalmau, consultor	Valenzuela, Pep	353	Abril	ENTREVISTA	13-15
Hans Jonker, gerent de Codroper SCCL	Corna, Miquel	354	Maig	ENTREVISTA	13-14
Oscar Muguerza, director de Desenvolupament de negoci d'empreses de Caja Laboral	Miró, Miquel	355	Juny	ENTREVISTA	14-15
Antoni Duran-Sindreu, assessor fiscal expert en cooperatives	Valenzuela, Pep	356	Juliol-agost	ENTREVISTA	19-22
Joan Segura, president de la Confederació de Cooperatives de Catalunya	Valenzuela, Pep	357	Setembre	ENTREVISTA	13-15
Inés Giralt, gerent d'Encís SCCL	Valenzuela, Pep	358	Octubre	ENTREVISTA	13-15
Eva Martínez, Presidenta de la Federació de Cooperatives d'Habitatges de Catalunya	Pallarés, Montse	359	Novembre	ENTREVISTA	13-15
Entrevista a Jordi Valls i Olivé	Vila, Francesc	360	Desembre	PREMIS FRG 2012 - GUANYADOR PREMI JACINT DUNYÓ	20-22
Quim Sicília President de la Federació de Cooperatives de Consumidors i d'Usuaris de Catalunya	Pallarés, Montse	360	Desembre	ENTREVISTA	13-15
Entrevista breu					
Hans Jonker, director de Codroper Sccl	Cooperació Catalana	350	Gener	TORNAVEU	4
Gemma Huerta, coordinadora formació a mida d'Aposta Sccl	Cooperació Catalana	351	Febrer	TORNAVEU	4
Marta López, professora de llengua catalana	Cooperació Catalana	352	Març	TORNAVEU	4
Cristina González, sòcia de laboratorio Electrotécnico Sccl	Cooperació Catalana	353	Abril	TORNAVEU	4

Matèria

Títol	Autor	Núm.	Mes	Secció	Pàg.
Ricard Garriga, taxista a Tele taxi Egara Sccl	Cooperació Catalana	354	Maig	TORNAVEU	4
Màrius Rodrigo, dissenyador tèxtil	Cooperació Catalana	355	Juny	TORNAVEU	4
Josep Santacana, economista i cooperativista	Cooperació Catalana	356	Juliol-agost	TORNAVEU	4
Maria Luisa Loeches, administrativa comptable jubilada	Cooperació Catalana	357	Setembre	TORNAVEU	4
Alicia Garrigó, tècnica en administració de finques	Cooperació Catalana	358	Octubre	TORNAVEU	4
Maria Felip, enginyera tècnica industrial - informàtica	Cooperació Catalana	359	Novembre	TORNAVEU	4
Sara Berbel, responsable d'economia social de Barcelona Activa	Cooperació Catalana	360	Desembre	TORNAVEU	4
Finances cooperatives					
Eines financeres del cooperativisme català	Gassiot, Raimon	351	Febrer	ECONOMIA COOPERATIVA	22-24
El grup financer cooperatiu Desjardins	Miró, Miquel	354	Maig	FINANCES COOPERATIVES	21-23
A Barcelona, el 8 de juny del 2012	Miró, Miquel	355	Juny	FINANCES COOPERATIVES	22
Financoop 2012: les finances cooperatives a escena	Miró, Miquel	355	Juny	FINANCES COOPERATIVES	18-21
Caixa Guissona, una cooperativa de crèdit, triomfa en el mercat financer	Valenzuela, Pep	355	Juny	COOPERATIVISME	16-17
Oinarri, avals per a les empreses de l'economia social	Txaparro, Dionísio	357	Setembre	FINANCES COOPERATIVES	22-23
Coopfond: el fons mutualista de legacoop per a la promoció i el desenvolupament de la cooperació	Miró, Miquel	358	Octubre	FINANCES COOPERATIVES	19-21
Recurs per finançar pagaments ajornats a cooperatives	Miró, Miquel	359	Novembre	FINANCES COOPERATIVES	22
Història cooperativisme					
El pensament cooperatiu d'en Joan Ventosa i Roig	Pardo, Fèlix	352	Març	HISTÒRIA DEL COOPERATIVISME	21-24
Els rodors: les cooperatives més insòlites de Catalunya	Gay, J. Víctor	352	Març	PREMIS FRG 2011 - 2N PREMI JACINT DUNYÓ	16-18
Els cas de les farmàcies populars, cooperatives i mutuals a Catalunya de principis del segle XX	Faura, Ignasi	353	Abril	HISTÒRIA DEL COOPERATIVISME	19-21
XIV Jornades d'Investigadors en Economia social i cooperativa del CIRIEC-Espanya	Puigferrat, Esteve	356	Juliol-agost	OPINIÓ	28
Centenari de la Societat Obrera de Tivissa	Sabaté, Mònica	356	Juliol-agost	HISTÒRIA DEL COOPERATIVISME	26-27
Cooperativa Sant isidre, centenària amb futur	Falcó, Alba	357	Setembre	HISTÒRIA DEL COOPERATIVISME	20-21
Societats i pòsits de pescadors al primer terç del segle XX	Faura, Ignasi	359	Novembre	HISTÒRIA DEL COOPERATIVISME	17-19
Índex Matèries					
Índex matèries. De gener a desembre de 2011	Cooperació Catalana	350	Gener	ÍNDEX MATÈRIES	13-16
Jornades sobre cooperativisme					
Programa XVII Jornades sobre cooperativisme	Comisió UCE	355	Juny	JORNADES SOBRE COOPERATIVISME 2012	25
El cooperativisme, una alternativa a la crisi	Comisió UCE	355	Juny	JORNADES SOBRE COOPERATIVISME 2012	24
La cooperativa com empresa d'economia productiva	Garcia, Blai	356	Juliol-agost	JORNADES SOBRE COOPERATIVISME 2012	17
L'Any Internacional del Cooperativisme	López, Xavier	356	Juliol-agost	JORNADES SOBRE COOPERATIVISME 2012	18
El cooperativisme obrer a Catalunya (1842-1939)	Miró, Ivan	356	Juliol-agost	JORNADES SOBRE COOPERATIVISME 2012	16
Història del cooperativisme: els principis de Rochdale	Fermí Navarro, Ma. Lluïsa i Vives,	356	Juliol-agost	JORNADES SOBRE COOPERATIVISME 2012	16
Elements que intervenen en la Creació i el funcionament d'una empresa cooperativa	Pedrosa, Josep M.	356	Juliol-agost	JORNADES SOBRE COOPERATIVISME 2012	16-17
La funció social de les cooperatives	Polanco, Joseba	356	Juliol-agost	JORNADES SOBRE COOPERATIVISME 2012	17
Autofinançament cooperatiu	Terribas, Jaume	356	Juliol-agost	JORNADES SOBRE COOPERATIVISME 2012	18
El cooperativisme, una alternativa a la crisi. Resum de les XVII Jornades sobre Cooperativisme	Felip, Maria	357	Setembre	JORNADES SOBRE COOPERATIVISME 2012	16-19
Legislació cooperativa					
la Llei de cooperatives catalana i les cooperatives de serveis: una adaptació convenient	Luna, JM; Garcia, R., Setó, C.	353	Abril	LEGISLACIÓ COOPERATIVA	22-24
Opinió					
Catalunya era un altre món	Hernández, Santos	350	Gener	PENSEM-HI	25
Tots som una colla	Hernández, Santos	351	Febrer	PENSEM-HI	25
Cooperatives agràries amb secció de crèdit: passat, present i futur.	Roig, Iluís	352	Març	OPINIÓ	19-20
De les estranyes formes de la creació d'opinió	Hernández, Santos	352	Març	PENSEM-HI	25
Al meu Josep Castaño	Puigferrat, Esteve	352	Març	OPINIÓ	26
Els cooperativistes i l'estat català	Terribas, Jaume	352	Març	OPINIÓ	27
Mentides estúpides i mercat de cotxes de segona mà	Hernández, Santos	353	Abril	PENSEM-HI	25

Matèria

Títol	Autor	Núm.	Mes	Secció	Pàg.
Hom investiga si hi ha vida intel·ligent al planeta Terra	Hernández, Santos	354	Maig	PENSEM-HI	25
Captació d'inversió, que en diuen	Hernández, Santos	355	Juny	PENSEM-HI	26
Parlem d'argumentacions	Hernández, Santos	356	Juliol-agost	PENSEM-HI	25
Bones pràctiques o interessos polítics?	Grau, Mireia	357	Setembre	OPINIÓ	24-25
Som-hi	Hernández, Santos	357	Setembre	PENSEM-HI	26
Prada de Conflent: El Campus de la Universitat Catalana d'Estiu	Puigferrat, Esteve	358	Octubre	OPINIÓ	22
Quin preu hem de pagar per menjar?	Vives, Jordi	358	Octubre	OPINIÓ	23
Gent petita i serena	Hernández, Santos	358	Octubre	PENSEM-HI	25
El 10 % de l'excedent cooperatiu destinat a la formació dels socis	Puigferrat, Esteve	359	Novembre	OPINIÓ	24
Cultura i formació professional	Hernández, Santos	359	Novembre	PENSEM-HI	25
Problemes de tots nosaltres	Hernández, Santos	360	Desembre	PENSEM-HI	25
Cooperatives urbanes	Puigferrat, Esteve	360	Desembre	OPINIÓ	26
Ressenya					
La Querosenca	Puigferrat, Carles	350	Gener	RESSENYA	26
"Viva el Sindicato" pagesos a les Terres de l'Ebre (1939-1944)"	Pons, Josep Maria	354	Maig	RESSENYA	24
Jaume Rosich i Bassa	Saguer, Enric	356	Juliol-agost	RESSENYA	23
Joan Mestre i Mestre	Corts, Joan Ramon	358	Octubre	RESSENYA	24
Deixar enrere el capitalisme	Miró, Miquel	359	Novembre	RESSENYA	23
Ressenya revistes					
Eroski Consumer, 159. Des. 2011	Dunyó, Elisenda	350	Gener	BIBLIOTECA/REVISTES	27
Acaecer, 424. Nov. 2011	Dunyó, Elisenda	350	Gener	BIBLIOTECA/REVISTES	27
Agroactivitat, 59. Nov.-des. 2011	Dunyó, Elisenda	350	Gener	BIBLIOTECA/REVISTES	27
Cuadernos Mujer y Cooperativismo, 13. Oct. 2011	Dunyó, Elisenda	351	Febrer	BIBLIOTECA/REVISTES	27
Vida Cooperativa, 331. Des. 2011	Dunyó, Elisenda	351	Febrer	BIBLIOTECA/REVISTES	27
Nexe, 29. Des. 2011	Dunyó, Elisenda	352	Març	BIBLIOTECA/REVISTES	28
Butlletí CPV, 63. Feb. 2012	Dunyó, Elisenda	352	Març	BIBLIOTECA/REVISTES	28
Le coopérateur. The Atlantic Cooperator, 1. Gen.-feb. 2012	Dunyó, Elisenda	353	Abril	BIBLIOTECA/REVISTES	27
Compartir, 85. Gen.-març 2012	Dunyó, Elisenda	353	Abril	BIBLIOTECA/REVISTES	27
Revista de Economía Pública, Social y Cooperativa, 72. Oct. 2011	Dunyó, Elisenda	354	Maig	BIBLIOTECA/REVISTES	27
Annals of Public and Cooperatives economics, 1. Març 2012	Dunyó, Elisenda	354	Maig	BIBLIOTECA/REVISTES	27
Participar, 643. Abr.-juny, 2012	Dunyó, Elisenda	355	Juny	BIBLIOTECA/REVISTES	27
Revista vasca de economía social. 7. 2011	Dunyó, Elisenda	355	Juny	BIBLIOTECA/REVISTES	27
Agroactivitat, 62. Maig-juny 2012	Dunyó, Elisenda	356	Juliol-agost	BIBLIOTECA/REVISTES	27
VC viviendas cooperativas, 122. Març-abril 2012	Dunyó, Elisenda	356	Juliol-agost	BIBLIOTECA/REVISTES	27
Soldó, 38. Estiu-tardor 2012	Dunyó, Elisenda	357	Setembre	BIBLIOTECA/REVISTES	27
Presència, 2113. Agost 2012	Dunyó, Elisenda	357	Setembre	BIBLIOTECA/REVISTES	27
Compartir, 87. Jul.-set. 2012	Dunyó, Elisenda	358	Octubre	BIBLIOTECA/REVISTES	27
Opcions, 40. Estiu 2012	Dunyó, Elisenda	358	Octubre	BIBLIOTECA/REVISTES	27
Sociedad Cooperativa tejedores a mano, 1-47. 1950-1953	Dunyó, Elisenda	359	Novembre	BIBLIOTECA/REVISTES	27
Germinal. Boletín de la cooperativa "La Dignidad", 1-24. maig 1924-abril 1926	Dunyó, Elisenda	359	Novembre	BIBLIOTECA/REVISTES	27
Butlletí informatiu Coop 57, 22. Oct. 2012	Dunyó, Elisenda	360	Desembre	BIBLIOTECA/REVISTES	27
Koop, 53. Oct. 2012	Dunyó, Elisenda	360	Desembre	BIBLIOTECA/REVISTES	27
Agroactivitat, 64. Set.-oct. 2012	Dunyó, Elisenda	360	Desembre	BIBLIOTECA/REVISTES	27

Eduard Escrich, director del Grup Multidisciplinari per a l'Estudi del Càncer de Mama de la UAB

"L'oli d'oliva verge extra és l'únic que té tots els components, molts d'ells antioxidants"

Montse Pallarès
Ex-Libris, Sccl

El doctor Eduard Escrich és director del Grup Multidisciplinari per a l'Estudi del Càncer de Mama de la Facultat de Medicina de la Universitat Autònoma de Barcelona i membre del Consell de Govern d'aquesta Universitat. També és director de l'Institut de Recerca Biomèdica Consorci Sanitari de Terrassa - UAB. Desenvolupa recerca en l'àmbit de la nutrició i el càncer de mama, des de fa vint-i-nou anys, i investiga la influència de determinats greixos sobre l'aparició i l'evolució de la malaltia, tot incidint, sobretot, en la qüestió de la prevenció. Fa quinze anys, va incorporar als seus estudis l'oli d'oliva verge extra. És autor de nombroses publicacions científiques. Entre les fites dutes a terme pel Grup Multidisciplinari per a l'Estudi del Càncer de Mama en què treballa hi ha la identificació de diversos mecanismes implicats en la relació entre la ingestió de greixos i el càncer, entre els quals destaquen, l'any 2004, la identificació de quatre gens, i el 2010, el descobriment de mecanismes que afecten la divisió i la diferenciació de les cèl·lules canceroses i la mort cel·lular programada genèticament, mitjançant un procés anomenat "apoptosi".

El càncer consisteix en un trastorn del creixement de les cèl·lules que es caracteritza, principalment, per una excessiva proliferació –alterada i descontrolada– de cèl·lules sense cap relació amb les demandes fisiològiques de l'òrgan afectat, de la qual resulta una massa anormal (un tumor) dels teixits

originals. El doctor Escrich ens comenta que el càncer és una de les principals causes de mortalitat a les societats occidentals, i que, arreu del món, el càncer de mama és el més freqüent entre les dones. D'aquí la necessitat de dur a terme estudis per a combatre'n l'aparició i la importància de les investigacions i assoliments en aquest camp.

–Com es va arribar a fer l'estudi de l'oli d'oliva verge extra en relació amb el càncer de mama?

–En el meu cas personal, des que vaig acabar els estudis treballant en el càncer de mama. Quan vaig estar a l'hospital, fèiem estudis de recerca aplicada, molt relacionada amb la problemàtica humana. Però en el moment en què em vaig incorporar a la universitat, vaig entrar en un departament en el qual es treballava en greixos. Jo venia d'una trajectòria d'investigació sobre el càncer de mama i llavors vaig començar a treballar

sobre greixos i càncer de mama, que són dos temes molt vinculats. De tot el que mengem, el que està més relacionat amb el desenvolupament del càncer són els greixos. En aquell moment, era també un tema molt atractiu i també un repte. Inicialment, el que més em preocupava era on és el risc de contreure el càncer de mama. Per tant, vaig començar a estudiar els greixos que estimulaven el càncer més aviat. Aquests greixos són els àcids grassos poliinsaturats: els omega-6, en els quals els olis de llavors són molt rics. Vam començar, doncs, a estudiar aquests àcids grassos. Quan feia un quant temps que estudiaven els àcids grassos omega-6, vam descobrir un primer mecanisme en el qual observàrem –en la sèrie experimental– que els tumors que eren més malignes contenien molt menys àcid oleic. Com més maligne era el tumor, més evitava l'àcid oleic el seu metabolisme: a la membrana, a l'interior, a tot arreu.

Els nutricionistes, diuen que la quantitat adequada d'oli d'oliva se situa prop dels 50 ml al dia, incloent-hi l'oli cru i el cuinat. És a dir, unes quatre o cinc cullerades soperes.

L'àcid oleic és el component principal de la part grassa de l'oli d'oliva. És l'àcid gras predominant en l'oli d'oliva. Per tant, vam començar a pensar que l'oli d'oliva podria tenir un paper en la prevenció del càncer de mama. Quan vam investigar una mica això, ens vam adonar que no estava gens clar, ja que hi havien resultats molt contradictoris. Hi havien estudis que deien que tenia un paper estimulador del càncer, i d'altres, un paper protector. I el que sí que vam observar és que estudis no estaven gaire ben delimitats, ja que en els uns es feia servir oli refinat, en els altres oli extra verge... A l'oli d'oliva no se li havia donat tanta importància com als greixos animals, els saturats i els omega-6. Així que vam començar a estudiar l'oli d'oliva.

—Quants anys fa que us dediqueu a això?

—Fa vint-i-nou anys que ens dediquem a estudiar la relació dels greixos amb el càncer de mama. I l'oli d'oliva el vam incorporar a la sèrie 6. Per tant, deu fer ja prop de quinze anys. El cert és que amb el pas del temps l'oli d'oliva ha demostrat tenir un paper possiblement protector, però també és cert que hi han algunes limitacions. Hi han algunes coses que s'han d'aclarir.

—Sempre heu treballat amb oli d'oliva verge extra?

—Sempre hem treballat amb l'oli d'oliva verge extra perquè és l'únic que té tots els components. Té la part de greix, que són els triglicèrids, que porten majoritàriament

incorporat l'àcid oleic, i la part que no és greix, que són el que es coneix com els components minoritaris, dels quals se n'han descrit prop de 230. I molts d'aquests s'han estudiat en laboratoris; no pas en el nostre, ja que no hem estudiat un per un aquests components; però els laboratoris que els han investigats acostumen a trobar que aquests components minoritaris són molt beneficiosos, perquè tenen molts antioxidants. En el refinament de l'oli d'oliva, en gran part es perden aquests components minoritaris. I, tot i que després l'oli refinat el barregen novament amb oli verge, cal dir que aquells queden molt diluïts. L'oli verge extra és el sencer: el que té tant el greix com els components minoritaris.

—Entre les coses que s'han d'aclarir, és evident que, si ja tens un càncer de mama, l'oli d'oliva extra verge no te'l curarà.

—Tenim dues maneres d'estudiar la problemàtica de la nutrició respecte al càncer de mama. L'una és l'experimental: amb animals, als quals induïm tumors i preparam dietes; aquest és l'únic lloc, en realitat, on podem controlar les variables experimentals. Amb els humans, per raons ètiques, i també per motius de practicabilitat, hi han experiments que són difícilment realitzables. A l'animal li dones sempre el mateix i veus quin efecte li fa: controles les variables. De tota manera, com que el nostre objectiu no és curar el càncer de la rata en qüestió, sinó trobar informació útil per a contribuir a la lluita contra el càncer de mama de les dones, també tenim una línia de recerca en tumors humans, en la qual caracteritzem els tumors basant-nos en la informació que extraïem del model de recerca amb animals. Aquesta informació és important, ja que ens diu que, tant clínicament com morfològicament en els tumors, quan als individus se'ls han inclòs oli d'oliva en la dieta, es crea un efecte protector: morfològicament els tumors no són tan malignes. Molts dels animals que

han pres aquestes dietes tenen tumors amb un grau de malignitat més baix que els que han pres olis rics en àcids grassos omega-6. Però també ens hem adonat que ha d'haver-hi precaució en les recomanacions. Des del punt de vista divulgatiu, la primera precaució que cal tenir en compte pel que fa a les recomanacions de consum de l'oli d'oliva és la quantitat. L'oli d'oliva s'ha de prendre en poca quantitat: en la quantitat que fisiològicament és correcta. Perquè un greix, encara que sigui saludable, aporta moltes calories, i les cèl·lules del càncer són cèl·lules molt vitals que necessiten molta energia per a funcionar. Per tant, només per aquest motiu, un excés de greix, ni que sigui d'un dels greixos que podríem dir-ne bons, constituiria un problema perquè suposaria més energia, més combustible per a les cèl·lules cancerígenes. Els que hi entenen, en això, els nutricionistes, diuen que la quantitat adequada d'oli d'oliva se situa prop dels 50 ml al dia, incloent-hi l'oli cru i el cuinat. És a dir, unes quatre o cinc cullerades soperes.

La segona precaució és utilitzar l'oli verge extra, perquè, com dèiem, és l'únic que té tots els components i, per tant, totes les propietats.

I l'última precaució és que, com que es tracta d'un factor "ambiental", cal que les persones prenguin aquest oli habitualment, ja que consumir-ne constitueix un hàbit saludable. No n'hi ha prou de prendre oli d'oliva durant un sol mes, o dos mesos, o un any: s'ha de prendre oli d'oliva durant tota la vida.

—Pel que dius, es pot deduir que l'alimentació és clau en el desenvolupament del càncer.

—L'alimentació té un valor important en molts tipus de patologies, fonamentalment en les cròniques. En ser un factor ambiental, els seus efectes es veuen a molt llarg termini. Les persones acostumen a triar els aliments que els agraden, o també tenint en compte factors culturals i costums que

Els aliments fan això:
alimentar-nos, i tots,
d'entrada, són bons.
El que els converteix en
dolents, en perjudicials
per a la salut, és el mal
ús que en fem.

M.P.

han anat adquirint des de petits. Segons aquests factors, cada persona té el costum de consumir més o menys una mena d'aliment o una altra: en funció dels seus hàbits dietètics personals. I la concentració d'un producte provocada per un determinat hàbit alimentari pot tenir efectes en la salut en forma de problemes greus: cardiovasculars, de deteriorament cognitiu, inflamatoris, del sistema immune, problemes metabòlics, etc. Hi han problemes de diversos tipus, i tots són crònics per això: perquè els efectes són a molt llarg termini. S'ha d'especificar –i això és molt important– que no hi ha cap aliment que sigui dolent: tots els aliments són bons. Els aliments els necessitem perquè ens aporten materials que ens permeten construir el nostre organisme, mantenir-lo i reparar-ne les lesions (quan ens fem ferides, falta material, i aquest prové de l'alimentació). Fins i tot l'energia que necessitem per funcionar prové de l'alimentació. Per tant, els aliments fan això: alimentar-nos, i tots, d'entrada, són bons. El que els converteix en dolents, en perjudicials per a la salut, és el mal ús que en fem. És la freqüència del consum, i, com podem suposar,

en els països occidentals el problema està en l'excés: menjar-ne massa. És, doncs, l'acumulació d'un producte d'aquests de què hem parlat allò que pot acabar sent perjudicial.

–A banda de les propietats que té l'oli d'oliva en la prevenció del càncer de mama, quins altres beneficis té? Prendre'n massa també pot ser dolent?

–Nosaltres estudiem només el càncer, però hi han altres grups d'investigació sobre l'oli d'oliva que investiguen els beneficis que pot tenir amb els altres problemes esmentats (cardiovasculars, sistema immune, síndrome metabòlica, diabetis, deteriorament cognitiu, etc.). Hi han diverses patologies que s'han associat a l'alimentació, i concretament als greixos. Dels poliinsaturats n'hi han de dos tipus: l'àcid gras omega-3 i l'àcid gras omega 6. L'omega-6 és a molts llocs, però particularment als olis de llavors (gira-sol, blat de moro, cotó, etc.). L'omega-3 és al peix blau i a les nous. Nosaltres no el treballem pas, però els grups que ho fan el descriuen com a beneficis. Però hi ha una cultura de prendre l'omega-3 concentrat, o en pastilles, i llavors torna a

passar el mateix. Des del punt de vista cardiovascular no m'atreveixo a dir si això podria ser beneficiós, però des del punt de vista del càncer, et puc assegurar que no és gens apropiat aportar al cos un excés de calories.

La idea general, però, és que és protector en el cas de tots aquests problemes crònics de què parlàvem. Així, els greixos protectors serien l'omega-3 i l'oli d'oliva verge extra, sempre que no s'ingereixin en excés. Per dir-ho d'una altra manera: qualsevol aliment, quan en prens t'alimenta, et proporciona materials que necessites per a viure; però hi han aliments que si en prens en excés poden tenir efectes nocius sobre la salut. Nogensmenys, hi han alguns que, quan en prens en quantitat normal, no només t'alimenten, sinó que tenen el valor afegit de preservar la salut i evitar el risc de malaltia, i aquest és el cas de l'oli d'oliva i els àcids grassos omega-3. En resum, tots els aliments són bons, en la quantitat adequada, però els desequilibris nutricionals, tant per dèficit com per excés, solen donar problemes de salut. En els temps actuals, als països desenvolupats el problema sol ser l'excés. ■

De l'Empordà a Barcelona. Reflexions a la vora d'un foc

"[...] la imprudència que precedeix la calamitat."

Història romana

Apià, segle II d. C.

J. Víctor Gay i Frias

A les set del matí del 23 de juliol del 2012, l'atmosfera damunt de la ciutat de Barcelona es cobria amb un núvol de fum i cendra prou espès que enterbolia el sol d'estiu. Un fort vent del nord l'empenyia des de l'Empordà en flames. Al migdia ja s'estenia fins a la Costa Daurada i l'illa de Menorca.

Una burilla i quatre morts

Deu dies després d'aquell núvol, la fredor de les xifres contrastaven amb l'ardor de la tragèdia: 4 víctimes mortals, 17 municipis afectats, 10.327 hectàrees cremades i 4 milions d'euros en pèrdues (3 per als pagesos i 1 per als hostalers). La meitat de la superfície cremada és de sureda; el 25%, de matollar; el 20%, de pineda, i el 5% restant, d'altres formacions vegetals. Segons Jordi Sargatal, especialista en ecologia i medi natural, el 80% dels incendis forestals cremen menys de 10 hectàrees. I s'apaguen en una hora. L'altre 20% provoquen el 90% de les pèrdues forestals que hi ha Catalunya. "La mà de l'home és quasi sempre darrere de qualsevol incendi", escriu Jordi Miralles a *La Vanguardia* del 24 de juliol. De fet, no és pas una novetat. En les darrers deu anys, el 40,86% dels incendis forestals són fruit de negligències, el 23,37% són intencionats, només el 12,53% els provoca un accident, i l'11% restant tenen causes desconegudes. L'origen del foc a l'Empordà se situa en un aparcament del Portús. Deixar-hi el vehicle costa 4 euros. No hi ha càmeres de control. Funciona des del 2006 i l'explota una societat mixta integrada pels comerciants del barri transfronterer

J.V.G.

i l'Ajuntament de la Jonquera. Allà es varen localitzar unes burilles en el punt d'inici de l'incendi. No s'ha pogut determinar quina o quines persones varen actuar de manera negligent.

Paisatge després de la batalla

"Cap remor de fullareda, cap espiguet d'ocell, cap moviment. Els arbres, negres, ensutjats, sense rama, sense balums, clars, desnerits, s'aixecaven com espectres sobre una terra llisa i cendrosa, en la qual la solellada es fonia en una ombrosa tristor." Podria ser una descripció exacta de l'aspecte del paisatge empordanès després del foc del juliol. Correspon a un altre incendi del mateix mes, però del 1928. Joaquim Ruyra, a l'article

"La Selva morta" que va publicar a *La Veu de Catalunya* del 28 d'agost d'aquell any, va escriure això colpit per l'incendi que, iniciat a les Gavarres, afectà el seu patrimoni familiar al Montnegre, i ens va donar testimoni de com pot restar un territori "apagat de foc i apagat també d'alegria i de vida".

José Ángel Buriel, del Centre d'Investigacions Ecològiques i Aplicacions Forestals, considera que el territori cremat de l'Empordà, pel que fa a l'alzina surera, tardarà de vint-i-cinc a trenta anys a recuperar el nivell de producció que tenia en el moment de l'incendi. Segons dades facilitades pel Consorci Forestal de Catalunya, l'incendi de l'Empordà ha cremat quatre mil hectàrees d'alzina surera, el 10%

A finals d'octubre de 2012 ja es podien apreciar els primers brots verds (Entorns de Llers).

de la producció de suro del país; i el 30% dels arbres afectats no sobreviuran. La producció prevista per a la temporada 2012-2013 serà de quatre mil tones, quan la mitjana és de set mil. Als efectes destructors del foc, cal afegir-hi les perforacions que el corc del suro, potenciat per la forta sequera, va fent a l'escorça, les quals afecten la qualitat del producte final.

¿Quina és la realitat dels boscos a Catalunya? Dels 3,2 milions d'hectàrees disponibles, 2 milions són de superfície forestal, i prop de 860.000, de conreus agrícoles. Però s'aprofita menys del 30% de la biomassa forestal. En els darrers deu anys, el bosc ha crescut el 17%, i cada any s'incorporen 3,9 milions de m³ de fusta i només se'n retiren 1,1 milions. Aquesta acumulació de combustible forestal es va cremant, fatalment, en cicles gairebé regulars: l'any 1983, entre el 10 i 16 de juliol, incendi a les Gavarres, fins a les portes de la ciutat de Girona. El 19 de juliol del 1986, incendi a l'Alt Empordà, que pràcticament cremà el mateix territori que aquest 2012. El 19 d'agost del 1986, incendi al massís de Montserrat, que va arribar a les portes del monestir. El 1994, es va cremar la Catalunya Central, amb una afectació de 23.000 hectàrees. El mateix estiu van morir un bomber i tres auxiliars en sufocar un incendi a Nonasp. Van seguir diversos incendis forestals al Baix Llobregat. Els dies 17 i 18 de juliol, incendis al Priorat, la Segarra i l'Alt Camp, que van cremar 45.000 hectàrees. També van morir tres excursionistes, refugiats en una cova de Collbató. A Casserres dos avis van morir a casa seva, en negar-se a deixar el seu habitatge. A Vandellòs va perdre la vida un bomber en un accident d'helicòpter. L'any 2000, novament la serra de l'Albera va cremar a banda i banda de la frontera. El 2009 va ser un altre any tràgic. El 20 de juliol, un incendi va començar al massís dels Ports, vora d'Horta de Sant Joan (Terra Alta) i va provocar la mort de cinc bombers del GRAF. Van ser detingudes dues persones com a sospitoses d'haver provocat l'incendi. La superfície cremada,

L'any 2010 la Generalitat destinà 7,8 milions d'euros a contractar personal en la lluita contra el foc. L'estiu del 2012 i pel mateix concepte, 2,8 milions.

d'un alt valor natural, va superar les mil hectàrees. Aquell mateix estiu, un incendi a les comarques de la Noguera, l'Urgell i la Segarra va afectar cinc mil hectàrees. Cal recordar l'incendi forestal que més víctimes ha provocat a Catalunya: el 7 d'agost del 1979, els boscos de l'entorn de Lloret de Mar van cremar en una zona que incloïa unes teòriques urbanitzacions. L'incendi va costar la vida a vint-i-una persones, la majoria de les quals eren a les parcel·les sense edificar, on havien situat tendes i rulots. El foc fou provocat.

La veu de les cooperatives

En l'allau de comentaris, opinions, reflexions i aportacions que hi ha haver després del foc empordanès, passà quasi desapercebuda la d'en Josep Pere Colat, president de la Federació de Cooperatives Agràries de Catalunya, que en el seu escrit "El bosc i la pagesia es cremen" (El Punt Avui, 27-7-2012) diu: "El sector agrari som els que millor gestionem el territori, per no dir que som els únics." Explica com netegen els camins i les zones boscoses properes als camps i que fins els mateixos conreus són efectius tallafocs, i afirma: "Des de la Federació de Cooperatives Agràries de Catalunya insistim, des de fa molt de temps, que una correcta gestió agrària del territori millora considerablement els resultats de la gestió forestal. Però malauradament al territori cada vegada hi ha menys pagesos."

Colat descriu molt encertadament la realitat del camp català: "Una progressiva disminució de la rendibilitat agrària, amb el consegüent abandonament de terres i el progressiu abandonament dels boscos. En definitiva, menys renda per l'agricultor i més risc d'incendi per a la societat en general".

El diagnòstic és exacte. Una altra cosa són els tractaments aplicables. La resposta solidària de Catalunya durant i després del foc és exemplar. Actes de tota mena arreu, més enllà de les comarques gironines, i algun de prou simbòlic com la senyera del municipi de Capmany, que presidí l'acte institucional de la Diada a Barcelona. Una altra cosa són les interpretacions polítiques. Mentre qui ocupa el poder afirma que s'ha actuat correctament, l'oposició s'afanya a dir just el contrari. De tota manera, algunes xifres són evidents: l'any 2010 la Generalitat destinà 7,8 milions d'euros a contractar personal en la lluita contra el foc. L'estiu del 2012 i pel mateix concepte, 2,8 milions. Pressupost per a mitjans: 30 milions el 2010, i 24 el 2012. "El personal per a combatre el foc a Catalunya és un terç del que hi havia fa tres anys" (El País, 15-8-2012).

¿Reforestar o regenerar?

Deixem de banda les picabaralles polítiques i centrem-nos en el futur. Es refaran els boscos de la plaga del foc? Encara una xifra: en els darrers deu anys, hem passat a Catalunya de 374 arbres per càpita, a 421. Segons Francesc Cano, president del Profor, entitat que aplega els professionals forestals del país: "Més que un català, un arbre, el que cal és un català, un podall" per retirar l'enorme quantitat de combustible forestal que s'acumula als boscos catalans. També assenyala que les alzines, els roures i les alzines sureres rebrotaran de manera natural i que fins les coníferes tenen mitjans de supervivència afectius. El debat està servit: "El pi blanc d'Alep és una mala herba. No serveix per a fusta i només provoca incendis", va escriure Josep C. Vergés al *Diari de Girona* del 25 d'agost del 2012. I hi va afegir que "un bosc madur d'alzinars no cremaria, però el pi blanc és una mala herba que creix gràcies al foc que provoca, amb la pinassa seca al terra, el tronc que sembla conglomerat d'Ikea, [...] la resina incendiària que goteja, les pinyes que exploten amb la flama. Tenim molt bosc,

però és un bosc de males herbes que creix amb el foc". Des de les pàgines del mateix diari, el 2 de setembre li va respondre el Dr. Joan Real, professor de la Universitat de Barcelona, assenyalant que les alzines justament només serveixen per a cremar a la llar de foc i que "els pins blancs són uns dels arbres que produeixen llavors més regularment i en quantitat, la qual cosa significa que molts animals en depenen, no com les alzines, que tenen sovint anys dolents de producció. Si no tinguéssim pins, no tindríem esquiroles, ni els astors, aligots i tantes altres bèsties tindrien lloc per a fer-hi el niu o menjar. Ah!, i no tindríem rovellons! Per tant, gestionar els boscos de pins adientment i sobretot deixar dempeus els pins bords grossos i vells hauria de ser prescripció obligada per els nostres boscos mediterranis".

El Consorci Forestal de Catalunya, en un informe emès després del foc de l'Empordà (el 5 d'agost), assenyalava que "cal dinamitzar el mercat forestal. La baixa qualitat de la fusta dels nostres boscos ho dificulta enormement. Importem fusta produïda a més de tres mil quilòmetres de Catalunya, quan per la nostra superfície forestal podríem ser un país exportador. Si volem donar sortida a la vigent producció, ens cal aprofitar la biomassa. En cas contrari, no ens en sortirem". Un exemple concret: el temps de creixement d'un cedre, arbre típicament mediterrani, és el mateix que el d'un pi bord, amb una diferència de 100 a 1 pel que fa al preu del metre cúbic de fusta... Això sí, els cedres cal plantar-los com cal, i els pins bords els deixem a mans de la natura... i del foc. Fa deu anys es va engegar el Pla general de política forestal, que preveia unes inversions de 550 milions d'euros, amb aportacions de la Unió Europea i que es desenvoluparia, igualment, en deu anys. En el moment de redactar aquestes reflexions, ningú no ens en ha sabut donar raó.

Finalment, les persones
Passat l'anar i venir de tanta gent

en el moment del foc, altra gent seguirà allà, a l'Empordà, com la que ha seguit a la Terra Alta o el Garraf. Jaume Fabre escrivia a *La Vanguardia* el 17 d'agost: "Es parla molt dels mèrits dels bombers, però gens de la col·laboració indispensable en la lluita contra el foc de les dones i el homes arrelats tot l'any en el territori."

D'aquestes persones, sortosament, en tenim. Com ara la Maria Perxés, la propietària (i resident) de l'històric mas Perxés d'Aguil·lana, darrera residència catalana del president Companys abans de l'exili, que va salvar la casa mercès als bombers francesos. Passat el perill, va seguir al mas com si res... En Bonfill Arché Pagès, viticultor a Capmany després de cinc generacions, que va perdre un centenar de ceps: "Els més vells i que donaven el millor raïm, l'endemà després de l'incendi ja vàrem començar a reparar les tanques cremades"... L'Antonio Herder, del mateix municipi, propietari del càmping Les Pedres, als seus seixanta-nou anys, va veure cremar setanta bungalows del complex, però també l'endemà acollia uns clients francesos que no varen cancel·lar la reserva per solidaritat amb qui els havia acollits en anys anteriors: "Cal confiar que l'assegurança permeti refer l'equipament"... El pastor David Joan, de Biure d'Empordà, que va perdre

Els efectes devastadors del foc foren evidents (zona de Darnius).

Com a societat, estem fallant als arbres i als boscos, ja que ells, que ens ofereixen ombra, frenen l'erosió, ens ofereixen fruits i reïna, ens embelleixen la vida, i així atenem els nostres pesars... Només ens tenen a nosaltres per a defensar-los.

cinc-cents xais i les ovelles que havien de criar al mes de desembre, espera recuperar 10.000 euros que li permetin refer el ramat, amb les quatre-centes ovelles que es varen escapar del foc... En Jaume Teixidor, granger de Llers, que va perdre gran part de les seves propietats, la maquinària agrícola, el farratge, més de dues-centes tones de gra de la darrera collita, però que seguirà amb la granja de porcs, salvada amb més de dos mil caps, i a qui també li caldrà negociar amb l'assegurança; però no pensa pas deixar l'ofici...

Els bombers i, naturalment, el polítics ja han marxat de l'Empordà. Els primers han fet la feina, i els segons han parlat molt. La gent que viu i treballa en aquesta terra, hi resten.

Una darrera reflexió

I una darrera reflexió, que compartim amb el professor de Geografia de la Universitat de Girona, Josep Gordi i Serrat: "Com a societat, estem fallant als arbres i als boscos, ja que ells, que ens ofereixen ombra, frenen l'erosió, ens ofereixen fruits i reïna, ens embelleixen la vida, i així atenem els nostres pesars... Només ens tenen a nosaltres per a defensar-los."

¿Tornarem a veure el núvol de cendra damunt de la ciutat de Barcelona? ■

El teu suport, avui, alimenta el futur de molts infants

El teu compromís
és clau perquè ho
aconsegueixin!

ALEX

L'educació és una necessitat bàsica per a tots els infants

Al Casal dels Infants ajudem molts nens i joves a superar cada obstacle per difícil que sembli. Els fem costat, a ells i a les seves famílies, els ajudem a l'escola, construïm espais de confiança i seguretat, fan amics, troben referents... perquè tinguin el màxim d'oportunitats i s'esforcin tot el que puguin per tirar endavant.

Casal dels Infants

acció social als barris

Junta de Comerç, 16 | 08001 Barcelona | Tel. 93 317 00 13 - Fax 93 301 16 06
info@casaldelsinfants.org | www.casaldelsinfants.org

Transferència o ingrés a:

"La Caixa" 2100-3001-62-2500027076 | Catalunya Caixa 2013-0087-16-0200448775

La cooperativa Arrossaires del Delta de l'Ebre ha aconseguit l'adjudicació de la marca NOMEN

Esteve Puigferrat i Aguilar

ARXIU

ARXIU

En el seu moment va participar i guanyar el concurs de l'adjudicació d'aquesta coneguda marca, com **Cooperació Catalana** ja va fer-ne referència al número 358 del mes d'octubre.

Tres patrons de la Fundació a últims de novembre, a cita prèvia, varem visitar la Cooperativa d'Arrossaires, tenint la sort d'ésser atesos per una persona molt competent que amb un llenguatge planer ens va alligonar de tot el procés que segueix l'arròs des de que es planta fins que arriba a les nostres cuines.

La mida emprada en quilos d'arròs és la de **jornal**. Consistent en la que una persona podia fer alhora de plantar l'arròs amb

aquest espai de temps.

L'arròs bomba te un rendiment en quant a quantitat d'un 50% de qualsevol dels altres tipus que podem trobar comercialitzats amb diferents marques i qualitats...

Doncs com és possible que hi hagin arrossaires que es decantin per aquest tipus de producció?

La cosa és molt fàcil: el preu de venda és tres vegades més car que moltes de les altres varietats. Ara quan la Cooperativa comença a fabricar la marca **NOMEN**, es fan tots els possibles perquè la qualitat sigui immillorable, tenint molt clar que aquesta marca, d'aquesta manera d'aquí poc temps serà reconeguda com una de les primeres.

Qui és Qui?

Gràcies a la visita al Director de l'Autoritat Catalana de la Competència, Sr. Josep Ramon Dueso, podem informar que són els representant catalans que fan complir la normativa europea sobre el control de les concentracions empresarials, en tant que tracten de prevenir que una empresa adquireixi un poder de mercat tal que faci que desapareixin els seus competidors o explotar els seus proveïdors, clients o consumidors.

L'aplicació d'aquesta normativa a fet possible que **NOMEN** tornés a ser d'una Cooperativa Catalana. ■

Arrossars al Delta.

Ho hem d'aconseguir

Santos Hernández

Avui tothom parla de la consecució o no d'un estat català independent i lliure, un nou estat dintre d'Europa. I molta gent treballa per aconseguir-lo. I molta gent sap que no serà fàcil. I molta, moltíssima gent, i jo entre ella, sap que la creació d'aquest nou estat no arreglarà, tot d'un plegat, tots els nostres problemes.

I la caverna espanyola, mentre continua –adonem-nos-en– estafant-nos i insultant-nos, es permet, alhora, donar-nos bons consells, plens de saviesa. Mireu com tots els analfabets pesos pesants del govern d'Espanya, sense deixar, hi insisteixo, d'insultar-nos i de quedar-se amb els nostres diners, ens exhorten, amb posat assenyat i bondadós, a no perdre temps en intentar ser lliures, sinó a dedicar-nos exclusivament a lluitar contra la crisi. Com si aquests dos objectius fossin incompatibles entre si. Ves, quins ous.

Jo, que, com ja us he dit, crec que el nostre futur estat lliure haurà de fer front, una vegada aconseguit, a moltíssims problemes, estic convençut que el problema més gros que tenim al damunt seria el de continuar formant part del pèssimament organitzat i regit estat espanyol. Perquè resulta que, ja des del mateix moment de la consecució de la nostra independència, crec veure al nostre jove estat algunes possibilitats concretes, a molt practicable termini.

D'entrada, podrem utilitzar l'import de tot el dèficit fiscal, tota aquella part dels impostos que paguem cada any –des d'en fa trenta–i que ara es queda Espanya, i que són, cada any, divuit, dinou, vint mil milions d'euros. Molt més que els 1.450 milions d'euros del “fons de competitivitat”, dels 970 de la “disposició addicional tercera”, dels 191 del “pressupost per a polítiques actives d'ocupació” (quina ironia!)

que segons les lleis actuals ens deuen, però que no ens paguen. Jo crec, fixeu-vos-hi, que, ja els primers sis mesos d'independència nosaltres construiríem aquests tres o quatre quilòmetres de ferrocarril que el Ministerio de Fomento no ha construït, malgrat estar-ne obligat, i que permetrien utilitzar intel·ligentment la immensa terminal de contenidors –la millor d'Europa, diuen– que, amb capital xinès, acaba d'inaugurar-se al port de Barcelona. Jo crec que ràpidament podria acabar-se aquesta prova de catenària –diuen que iniciada un dia d'aquests– que permetrà que el TGV que ve d'Europa arribi a Barcelona (amb amplada de via europea!), i no es quedi, com ara, a Figueres. Que nosaltres posaríem en marxa un veritable projecte de llei hipotecària que s'ocupés dels desnonaments (de la qual acaben de fer a Madrid, un cop més, una paròdia estúpida), i de la qual vam presentar un projecte a les Corts, el mes de juny passat, del que encara ningú no en sap res. Potser aconseguiríem que les nostres escoles poguessin treballar amb tranquil·litat, sense les estupi-

deses amb les que s'han d'enfrontar contínuament. Potser faríem que els bancs que han rebut ajudes públiques donessin crèdits a les empreses solvents que en necessiten, per crear feina, i no en troben. Potser podríem organitzar dignament els nostres aeroports, inclòs el de Barcelona. Nosaltres sí que ens posaríem, de debò, a construir el Corredor del Mediterrani (ja sé, ja, que acabar això és cosa més llarga), que de seguida començaria a crear riquesa a tots els Països Catalans, i fins a l'horta de Múrcia i tot. Totes aquestes serien mides factibles a curt i mig termini, i crearien feina, i riquesa, i futur. I ara no podem posar-les en pràctica perquè no som un estat independent.

Aquest nou estat europeu nostre no és un objectiu final, sinó una eina perquè nosaltres, i tothom que demà vulgui venir a començar a viure entre nosaltres, tingui una vida millor.

Hem d'aconseguir-ho. Ho aconseguirem. És per aconseguir-ho que hi treballa tanta gent anònima, senzilla. Si no fos per això, per què valdria la pena de treballar? ■

Donació de llibres

1. CASA, Joan B.; CRESPO, Patrícia. *L'Euram: centre o perifèria? Una perspectiva econòmica*. València: Tres i Quatre, 2009.
2. CHAVES, Rafael. *La cooperació empresarial en la economía social*. València: CIRIEC-España, 1996.
3. *Cómo adaptar los estatutos de las cooperativas andaluzas a la nueva ley*. Junta de Andalucía, 1985.
4. *Conferència Europea. Conclusiones*. Barcelona: CTESC, 2004.
5. *Dictamen exploratorio sobre las cláusulas sociales en los pliegos de contratación pública*. Barcelona: CESB, 2006.
6. *Economía social y servicios sociales*. València: CIRIEC-España, 2001.
7. GARCÍA SOLANES, José. *Real exchange rate appreciation in central and eastern european countries*. Bilbao: Fundación BBVA, 2008.
8. *Informe sobre la pobreza i l'exclusió a la ciutat de Barcelona*. Barcelona: Ajuntament de Barcelona, 2004.
9. *La participación de los trabajadores en la empresa*. Madrid-Barcelona: Marcial Pons, 2003.
10. *Les empreses d'inserció a Espanya*. Barcelona: Fundació Un Sol Món, 2007.
11. *Les millors pràctiques de la política industrial en l'àmbit europeu*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, 2006.
12. *Llibre blanc del tercer sector civicosocial*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, 2002.
13. *Nou pla general comptable per a cooperatives*. Barcelona: Ara Coop. Generalitat de Catalunya. COOP, 2009.
14. PUJOL FURRIOLS, Pilar. *La participació de les dones en els municipis*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, 2007.
15. TORRENT I SELLENS, Joan. *Innovació tecnològica, creixement econòmic i economia del coneixement*. Barcelona: CTESC, 2004.

■ La Biblioteca de la Fundació Roca Galès està al servei de totes aquelles persones que volen consultar temes referents a cooperativisme i economia social.

■ Agraïm la col·laboració de totes aquelles persones i entitats que amb les seves donacions han contribuït a assolir els 5.000 exemplars que actualment la nostra biblioteca pot oferir als seus lectors.

■ Segueixen arribant nous llibres, i a fi d'obtenir l'espai necessari, hem cregut oportú fer una reestructuració de la biblioteca, retirant les obres de les quals disposem més d'un exemplar, i d'aquelles que no tracten específicament dels temes sobre els quals estem especialitzats.

■ Cada mes, la biblioteca de la Fundació Roca i Galès publicarà a Coopració Catalana un llistat de quinze títols d'aquest tipus de material.

■ Aquests llibres podran ser obtinguts de forma gratuïta per qualsevol persona o entitat que hi estigui interessada.

- Com obtenir aquests llibres:
- Cal demanar-los per telèfon o per fax a la bibliotecària en horari de la biblioteca.
 - Durant un període de trenta dies posteriors a la seva publicació.
 - Els llibres s'hauran de recollir a la Fundació Roca i Galès i prèviament s'haurà d'omplir una fitxa amb les dades personals.
 - En cap cas no es podrà fer un ús comercial del material obtingut.
 - Les peticions seran ateses per rigorós ordre de comanda.

BIBLIOTECA DE LA

FUNDACIÓ ROCA I GALÈS

Horari:

dilluns a dijous de 9:30 a 13 h.

dimarts i dijous de 16 a 19 h.

Telèfon: 93 215 48 70

Fax: 93 487 32 83

a.e.: biblioteca@rocagales.org

www.rocagales.org

La Biblioteca de la Fundació Roca i Galès va rebre una extensa donació de llibres de temàtica cooperativista, economia social, medi ambient i altres, que ha incorporat als seus fons.

Tot i això, té un considerable romanent que posa a disposició de les persones i entitats que hi puguin estar interessades.

Cal convenir dia i hora amb la bibliotecària per venir a triar-los.

Retalls

Elisenda Dunyó

COOP COOPERATION

Núm. 48 (27 de novembre del 2012). Basilea (Suïssa)

www.coop.ch
coop@be-c.ch

Publicació setmanal en llengua francesa, editada per la

cooperativa suïssa Coop. Inclou articles de temes molt variats, com ara aquests: “La cuina està de moda”, “Coca de fruites de Nadal”, “Reforçar el cos”, “L’art de vestir bé”, “Els ocells també tremolen”, “Conserveu el vostre avet més temps”, “Totes les passarel·les del món”, “Patrocini Coop”, “Felicitat a la feina” o “Una vida per la cooperativa”. Segons aquest article, els tres personatges que ens presenten acumulen més de cent anys al servei de les cooperatives i parlen d’un model en què hi creuen i que els apassiona: el model cooperatiu. Cadascun dels tres ens explica les seves experiències. Un altre article es titula “Exercitar l’equilibri per evitar caure”. L’article “Quan les matemàtiques entren en joc” és un reportatge sobre el Museu Suís del Joc. També hi han articles curts de psicologia, música, cinema, viatges, passatemps, llibres, etc. i molta propaganda dels productes que es poden adquirir a la cooperativa Coop. ■

ANNALS OF PUBLIC AND COOPERATIVE ECONOMICS ANNALES DE L'ÉCONOMIE PUBLIQUE, SOCIALE ET COOPÉRATIVE

CIRIEC Internacional. Lieja (Valònia, Bèlgica)
Núm. 4. Desembre del 2012

www.ciriec.ulg.ac.be
apce@ciriec@guest.ulg.ac.be

Revista en llengua anglesa i amb una periodicitat de quatre números l’any. Reproduïm els títols dels articles i en destaquem dos que tracten el tema cooperatiu. El primer es titula “Les economies d’escala i de gamma en les oficines de correus: Heterogeneïtat no observada. Progressos en la teoria de l’organització cooperativa. La cooperativa com una verdadera fórmula híbrida” i s’hi explica la teoria econòmica de l’organització cooperativa des d’una perspectiva econòmica comparativa. I en el segon, “Capital social, governança i eficiència de les cooperatives de cafès etíops”, els autors, a partir de la mostra d’uns cinc-cents productors de cafè que pertanyen a cinc cooperatives, demostren que els diferents resultats econòmics estan lligats a les estructures de les xarxes socials. Els altres articles són: “Els serveis públics locals als països europeus”, “El sector municipal de la gestió dels residus sòlids a Europa: Desplaçaments de la frontera entre servei públic i mercat”, “Els nous models organitzatius en el transport públic local a Europa: Del mite a la realitat”, “Els serveis locals d’interès econòmic general a Europa” i “L’aigua: quins són els reptes?”. ■

DEUSTO ESTUDIOS COOPERATIVOS

Núm. 1. Desembre del 2012. Bilbao

www.deustoestudioscooperativos.deusto.es
publicaciones@deusto.es

Nova revista escrita en llengua castellana, de la qual reproduïm part de la presentació i tot el sumari. És editada per Deusto Estudios Cooperativos. Es tracta de la versió actualitzada de l’*Anuario de estudios cooperativos*, una publicació pionera en l’àmbit del cooperativisme i de l’economia social que va estar en el mercat de l’any 1985 al 2001. Aquesta nova revista és una publicació científica, amb periodicitat semestral, que ha nascut amb una clara finalitat de servei per difondre treballs originals d’investigació en matèria de cooperativisme i economia social. Heus aquí els títols dels articles que inclou aquest número: “Determinació de les rendes dels socis d’una societat cooperativa de fet o de dret: La renda per activitat cooperativitzada i la renda per capital prestat”, “Filosofia de la cooperació”, “L’economia social, entre l’economia pública i la privada capitalista”, “Llei 5/2011, de 29 de març, de l’economia social: ¿La seva aplicació és cosa de tots? (pregunta retòrica)”, “Aspectes de la transformació de les cooperatives de crèdit després de la Llei de modificacions estructurals del 2009”, i “Classes i classificacions de cooperatives”. ■

ENVÀS, ON VAS?

SI NO ETS ENVÀS, AL GROC NO VAS

GALLEDA
CONTENIDOR GRIS

MAQUINETA D'AFEITAR
CONTENIDOR GRIS

XUMET
CONTENIDOR GRIS

PENJAROBES
DEIXALLERIA / PUNT VERD

TUB PVC
DEIXALLERIA / PUNT VERD

TEST
CONTENIDOR GRIS

PAL D'ESCOBRA
CONTENIDOR GRIS

JOGUINES
DEIXALLERIA / PUNT VERD

TECLAT D'ORDINADOR
DEIXALLERIA / PUNT VERD

MÀNEGA
DEIXALLERIA / PUNT VERD

SI DUBTES, CONSULTA EL WEB ENVASONVAS.CAT O DESCARREGA L'APLICACIÓ "ENVASONVAS"

amb el finançament de:

SEPARAR BÉ,
LA NOSTRA RESPONSABILITAT

Generalitat
de Catalunya